

DE GOUDPLUVIER (II)

Trekgegevens.

Zonder verder op onderlinge verschillen in te gaan wil ik er op wijzen dat in ons land voorkomen:

de zuidelijke goudpluvier, die onze vroegere broedvogel was en nog broedt in Z. Scandinavië, Schotland, Denemarken en N.W. Duitsland;

de noordelijke goudpluvier, die Groenland, de Faröer, IJsland, N. Europa en N.W. Siberië bewoont;

de aziatische goudpluvier, die broedt in arktisch Siberië van de Lena tot de Bering-zee en Westelijk N. Alaska. Deze laatste soort is slechts 14 maal binnen onze landsgrenzen aangetroffen en zal daarom hier verder onbesproken blijven.

Bij de beschouwing van de gegevens van de beide eerstgenoemde, welke naast elkaar op de trek voorkomen, zal ik ter wille van de overzichtelijkheid, geen splitsing doorvoeren.

Allereerst volgt hier een bespreking van onze eigen ringresultaten en de buitenlandse, voorzover deze laatste voor het voorkomen in ons land van direct belang zijn.

In ons land werden van 1911 t/m 1946 335 goudpluvieren geringd, waarvan tot op heden 11 terugmeldingen (3,3%) werden verkregen. Van 6 geringde vogels, op de najaarstrek op Texel en in Friesland geringd, werden er 4 in October, November en December in Friesland teruggemeld, 1 ex. werd na één maand in Hull (Engeland) aangetroffen en 1 begin Juni in Noord-Zweden, zo goed als zeker in zijn broedgebied verblijvend.

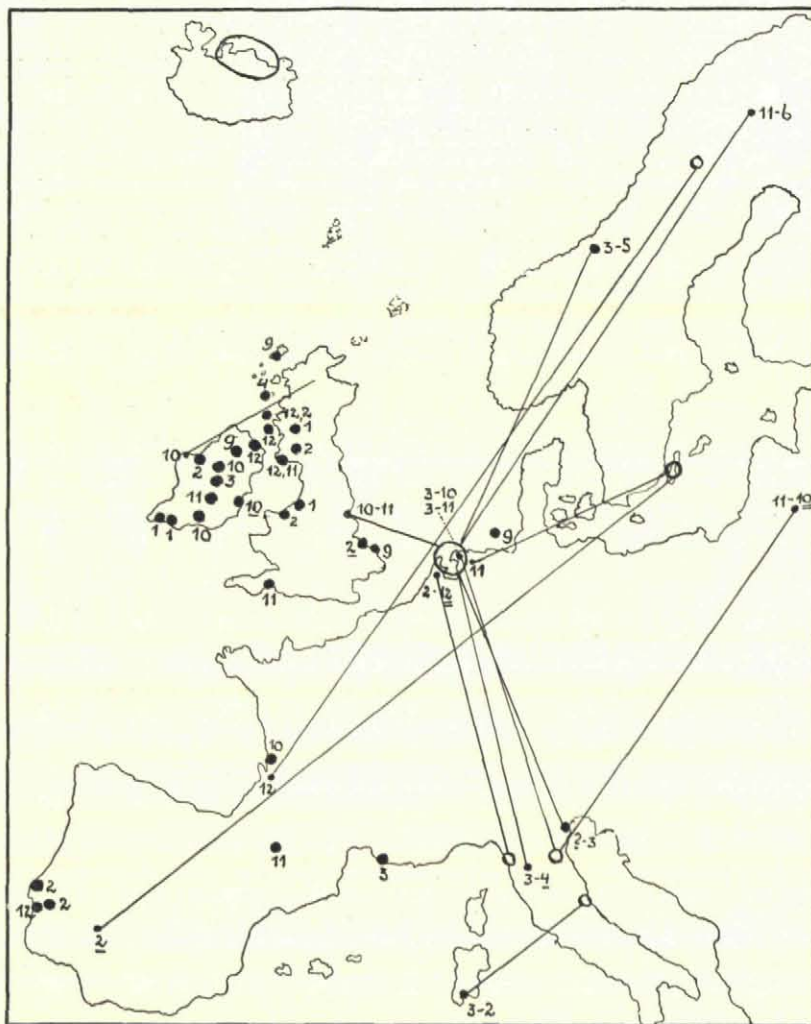
Van op de voorjaarestrek geringde vogels verkregen wij de volgende gegevens: een vogel uit Wieringen werd na 3 jaar bij den Helder teruggevonden; van drie in Friesland geringde exemplaren, was er één na 6 dagen in Groningen, het tweede ruim een jaar later in Italië (prov. Toscana) en het derde ex. werd in Mei van het zelfde jaar bij Trondheim in Noorwegen aangetroffen, hoogstwaarschijnlijk daar broedende. Een voorwerp met Nederlandse ring waarvan geen nadere gegevens bekend zijn, vertoefde eind Maart in N.O. Italië.

Tenslotte werden 3 goudpluvieren in N.O. Italië op de voorjaarestrek geringd en een Ölander-broedvogel (Zweden) in Friesland en in de kop van Noord-Holland onder het wilsternet (wilster is de Friese naam voor goudpluvier) gevangen. Hieronder volgen de juiste gegevens:

<i>gevingd</i>		<i>teruggevangen</i>	
Pisa	24/2-'35	't Zand N.H.	1/12-'37
Eologna	27/3-'41	Slappeterp Fr.	13/10-'41
Mesola	6/3-'40	Visvliet Gr.	20/11-'40
Öland	1/6-'33	Winsum Gr.	25/11-'33

Volgens veldwaarnemingen trekt de goudpluvier bij ons in groot aantal door, dikwijls samen met de Kievit; op de najaarstrek van half Juli af tot diep in de winter

en in het voorjaar van eind Februari tot half Mei; enkelingen worden ook later waargenomen. Bij strenge vorst verdwijnen zij geheel en op Texel is overzomeren vastgesteld. Om echter een meer algemeen beeld te krijgen in de bewegingen van de goudplevier over Europa, is het noodzakelijk ook aan de overige Europese ringresultaten aandacht te schenken. Ik heb hiervoor alle gegevens op één geografisch kaartje

Ringresultaten van de Goudplevier.

● niet met lijnen verbonden betreft terugmeldingsplaats van IJslandse broedvogels.

○ met lijnen verbonden ringplaats met terugmeldingsplaats.

Cijfers geven maanden van terugmelding aan.

Eén cijfer betreft terugmelding van een broedvogel.

11—10 betreft trekvogel geringd in November en teruggemeld in October.

Niet onderstreepte cijfers betreffen vogels in het eerste levensjaar.

Eénmaal onderstreepte cijfers betreffen vogels in het tweede levensjaar.

Dubbel onderstreepte cijfers betreffen vogels in het derde levensjaar.

bijeen gebracht. Daardoor ziet men beter het grote verband dan dat dit ooit bereikt kan worden met breedvoerige beschrijvingen; ik wil mij aan de hand van dit kaartje slechts beperken tot enige opmerkingen.

IJslandse broedvogels bezoeken op de trek het Britse eilandenrijk en Ierland en overwinteren daar soms ook; zij die doorvliegen naar het vasteland, worden in Z. Frankrijk doortrekkend en in Z.W. Portugal overwinterend aangetroffen. Een exemplaar bezocht in September Helgoland, dat geheel uit deze koers ligt.

Scandinaafse broedvogels komen in ons land in beide trekseizoenen voor. Zweedse broedvogels werden in de wintermaanden in Z.W. Frankrijk en Z. Portugal vastgesteld.

Voorjaarstrekkers uit Italië passeren bij ons in de herfst en één overwinterde op Corsica. Ten slotte werd een in Italië in het najaar geringd exemplaar twee jaar later uit Litauen teruggemeld.

Hoewel dit zeer behoorlijke afstanden zijn, is de goudpluvier echter tot grotere prestaties in staat. Het is U zonder twijfel bekend welk een voortreffelijk vlieger de goudpluvier is en welke snelheid hij op de trek kan ontwikkelen. Dit moet ook wel, anders zou het niet mogelijk zijn een trekweg te bevliegen die zo ingewikkeld is en zo'n grote afstand bestrijkt. In Noord-Amerika komen goudpluvieren als broedvogels voor die veel overeenkomst vertonen met de onze; zij worden evenwel onderscheiden in twee vormen. De oostelijke subspecies broedt in het noordelijk deel van Canada en de arktische gebieden daaromheen. Op de herfsttrek vliegen de goudpluvieren door Labrador naar Nieuw-Schotland en steken van daar de Atlantische Oceaan over naar Zuid-Amerika. De waarnemingen op de Bermuda-eilanden, de Bahama-eilanden en de Kleine Antillen bewijzen, dat zij slechts sporadisch tussenlandingen maken, zodat ongeveer 3600 km in één vlucht wordt afgelegd, zonder de mogelijkheid voedsel tot zich te nemen.

Nadat zij de winter hebben doorgebracht in de uitgestrekte pampa's van Argentinië keren zij merkwaardig genoeg niet langs de zelfde weg naar hun broedgebied terug. Zij vliegen in het voorjaar door het westelijk deel van Zuid-Amerika, passeren de landengte van Panama en komen ten slotte, via het centrale deel der Verenigde Staten, weer in hun in N. Canada gelegen broedgebied terecht.

De afstand van broedgebied naar winterkwartier bedraagt hemelsbreed gemeten niet minder dan ongeveer 12000 km.

De westelijke vorm van de Noord-Amerikaanse goudpluvier broedt in westelijk Alaska en N.O. Siberië; zij wordt 's winters geregeld in de omgeving van de Hawaï-eilanden waargenomen. Welke route deze vogels ook mogen nemen, het betekent dat zij een afstand van minstens 3500 km over zee moeten afleggen, eveneens zonder opneming van voedsel!

Uit de hierbij uitgewerkte trekgegevens is gebleken dat voor Europa alleen van de op IJsland broedende exemplaren een behoorlijk inzicht is verkregen in het verloop van de trek. Teneinde een beter beeld te krijgen in de trek over ons land, heeft het Ringstation „Ockenburgh”, waarvan schrijver dezes de leiding heeft, het vangen

en ringen van goudpluvieren in zijn programma opgenomen. Daarbij wordt gebruik gemaakt van een complete vanginstallatie, een z.g. wilsternet. Dit voorjaar zijn reeds pogingen ondernomen en kon een klein aantal goudpluvieren worden geringd, doch gezocht wordt naar een geschikt terrein in de provincie Zuid-Holland, waar geregeld goudpluvieren op de trek voorkomen. Voor opgaven van dergelijke gebieden zal ik de lezers zeer dankbaar zijn.

Den Haag.

M. J. TEKKE.

VRAGEN EN KORTE MEDEDELINGEN

Lantaarnbladeren. Het verschijnsel der lantaarnbladeren belooft 'dit najaar weer duidelijk te worden, in Amsterdam vooral bij platanen o.a. in de Apollolaan, in Utrecht ook bij platanen op de Singels, in den Haag o.a. bij populieren en ongetwijfeld elders ook evengoed. Men zie het artikel met foto's van wijlen Dr Pinkhof hierover in D.L.N. Jg. 44 blz. 270 van Jan. 1940.

J. Hs.

Galinsoga quadriradiata. Deze soort Knopkruid en wel de subspecies *hispida* Thellung vond ik in Augustus temidden van de gewone *G. parviflora* in een aardbeienbed achter ons pension in Hoenderloo tegen de rand van de Hooge Veluwe. Het is interessant na te gaan hoe ook deze soort zich evenals *G. parviflora* steeds meer in ons land inburgert. Prof. Ir Van Soest, aan wie ik de planten zond, en die de determinatie bevestigde, wijdt er in het Nederl. Kruidk. Archief deel 51, 1941 een artikel aan en geeft een 20 tal vindplaatsen; hij deelde mij mee, dat er na '41 nog tal van vindplaatsen zijn bijgekomen, maar dat Hoenderloo nog nieuw is. De soort is bij enigszins nauwkeurige beschouwing gemakkelijk te onderscheiden van *parviflora* door de sterke beharing, de iets gedrongener bouw en de wat stompere bladen. Het samen voorkomen van *hispida* en *parviflora* schijnt niet vaak te zijn waargenomen.

Groningen.

Dr L. S. WILDERVANCK.

„Verliefheidsvoeding” bij de Roodborst. Op 9 Mei 1949 ben ik om 19 uur aan het waarnemen in de Bosjes van Poot te Den Haag. Twee Roodborstjes, blijkbaar een paar, zijn op ongeveer vijftien meter van elkaar druk aan het voedsel zoeken, steeds in of op de grond pikkend. Ik hoor steeds wat Lack in zijn „The Life of the Robin” noemt „a sharp monosyllabic call”. Hij vocaliseert deze roep niet, maar ik zou hem weergeven als „tit”. De i leze men dan met de klank en de lengte van het Duitse Bitte. De roep klinkt om de 1 à 2 seconden. 'k Heb de indruk dat het wijfje roept, ook Lack zegt slechts „the hen utters etc.”. Maar doordat dit alles zo nieuw voor me is, vergeet ik te controleren, of niet beiden roepen, wat b.v. bij de Fitis in dergelijke omstandigheden soms wel het geval is.

Plotseling gaat het ♂ naar het ♀. Dit laat de vleugels zakken en wappert er snel mee heen en weer. Het roept nu anders. Lack zegt ervan: „the call changes to a rapidly repeated note” zonder nadere aanduiding. Deze roep schijnt mij een snel herhaald „tèh” (met de èh-klank van een blatend schaap). Als deze roep gaat klinken zit het mannetje vlak bij zijn (vermoedelijke) ega en voert haar. Het voer is zelfs even zichtbaar bij het overreiken, wat ik bij de (veel zeldzamer) verliefheidsvoeding van de Fitis nog niet meemaakte. Daarna gaat elk zijns weegs.

Merkwaardig is, dat de hele vertoning sprekend gelijkt op het voeren van een jong. Ook de beide geluiden die na elkaar gemaakt worden schijnen analoog te zijn. Ook Lack noemt ze gelijk. Het zou slechts met gramfoon-opnamen definitief vast te stellen zijn, of de geluiden werkelijk identiek zijn.

Den Haag.

D. A. VLEUGEL.

Een Das in de prov. Utrecht. Door de zoon van de landbouwer Poot te Groenekan bij Utrecht werd op 2 Augustus een volwassen Das (*Meles meles* L.) levend gevangen. Het dier werd aan „Artis” aangeboden.

Utrecht.

P. F. VAN HEERDT.

Door particulier te koop aangeboden: E. D. VAN OORT „Ornithologia Neerlandica”, „de Vogels van Nederland”, uitg. Nijhoff 1922-1935, compleet 5 Dln. en A. A. VAN PELT LECHNER Oologia Neerlandica”, uitg. Nijhoff 1910-1913, compleet 2 Dln. *Brieven a. h. bureau van dit blad.*